ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۋدى جانە ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتەيىك

جوعارى ساپالى ورنىقتىرىپ، جاڭا دامۋدى جۇزەگە اسىردى

(باسى 1 ـ بەتتە)

شينجياڭدا ٴداستۇرلى ونەركاسىپتىڭ جاساۋ كاسىبى جاڭادان كوركەيگەن ينتەرنەت تەحنيكاسىمەن حيميالىق رەاكسياعا كىرىسىپ، جاڭالىق اشىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتىپ، بۇكىل كاسىپ سالاسى تىزبەگى قۇرىلىمىنىڭ ساپالىلانۋىن، قوزعاۋشى كۇشىن اۋىستىرۋىن ىلگەرىلەتتى. تىكە تاراتۋدا زات ساتۋ، ينتەرنەت وقۋ ـ اعارتۋ، ينتەرنەتتىك مەديتسينالىق ەمدەۋ، ينتەرنەت جەلىسىندە قىزمەت ىستەۋ سياقتى جاڭا تەحنيكالار، جاڭا كاسىپ كۇيلەرى، جاڭا ۇلگىلەر جاڭا كاسىپ سالاسى ەكولوگياسىن تۇلعالاپ، ەلدىڭ دامۋدىڭ قوزعاۋشى قۋاتىن قايتا سومداۋدا.

6 جىلعا قايىرىلا قاراساق، سىرتقى ورتادا تەرەڭ وزگەرىس تۋىلعان، ەكونوميكانىڭ تيىن وزگەرتۋدىڭ مەزەتتىك قيىندىعى قىسقان قامال الۋ كەزەڭىندە، شينجياڭ قاشاندا جاڭا دامۋ ۇستانىمىن دامۋدىڭ جالپى جاعدايىنا جەتەكشىلىك ەتەتىن قۇن بەتالىسى جانە يدەيالىق تىرەگى ەتىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدىڭ جالپى بارىسىنا ٴسىڭىردى.

ٴبىر باس نىسانانى مىقتاپ ورناتىپ، ورنىقتىلىق پەن دامۋ سىندى 2 شەشۋشى ٴتۇيىندى مىقتى ۇستاپ، كۇردەلى قىزمەتتى جاقسى ىستەۋ ونەرىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، حاۋىپ ـ قاتەر، سىن ـ سايىستى مەڭگەرۋ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، ورنىقتىلىق ارقىلى پايدا جەتكىزىپ، دامۋ ارقىلى جۇرت تىلەگىن توعىستىرعان شينجياڭ ەكونوميكالىق دامۋ جۇلگەسىندە نىق قادامىمەن العا باسا بەت تۇزەدى.

—— جاڭالىق اشۋ ٴبىرىنشى جەتەككە اينالدى. جاڭا تەحنيكالار، جاڭا ونىمدەر، جاڭا كاسىپ كۇيلەرى قارىشتاي وركەندەپ، ەكونوميكالىق قۇرىلىم ۇزدىكسىز ساپالىلانىپ، ساياحات، ساۋدا، زات اينالىمى سياقتىلار ۋاكىل بولعان وسى زامانعى قىزمەت وتەۋ كاسىبى جەدەل دامىپ، ەكونوميكالىق ارتۋدى ىلگەرىلەتەتىن جاڭا قوزعالتقىشقا اينالدى.

—— سايكەسىمدىلىك ىشكى قوزعاۋشى كۇشكە اينالدى. قازىنا، قارجى قوسۋ، فينانس، دارىندىلارعا قاتىستى ٴبىرىسپىرا ەرەكشە ساياساتتار وڭتۇستىك شينجياڭعا بەيىمدەلىپ، وڭتۇستىك شينجياڭ دامۋىنىڭ نەگىزىن بەكەمدەدى، سونداي ـ اق وڭتۇستىك، سولتۇستىك شينجياڭ وڭىرلەرىنىڭ سايكەسە دامۋىن جەبەدى.

—— جاسىل جالپىلىق فورماتسياعا اينالدى. "3 جوعارى" نىسانىنىڭ شينجياڭعا كىرۋىن قاتاڭ شەكتەپ، ەنەرگيا، كەن بايلىقتارىن اشۋدى "ٴبىر قالاممەن" تەكسەرىپ بەكىتۋ ٴتۇزىمىن قاتاڭ اتقارىپ، ەكولوگيانىڭ تومەنگى شەگىن، قىزىل سىزىعىن باتىل ساقتادى، جاسىلدىق شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق دامۋىنىڭ ەڭ ادەمى نەگىزگى تۇسىنە اينالدى.

—— ەسىك اشۋ، ٴسوز جوق، باسىپ وتەتىن جولعا اينالدى. جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىندەگى وزەكتى رايون قۇرىلىسى جەدەل ىلگەرىلەپ، شينجياڭ "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول" دامۋىنىڭ كەلەلى جاعدايىنا جەدەل توعىسۋ بارىسىندا ٴوزىنىڭ تۇتەنشە وڭىرلىك باسىمدىعىن جارىققا شىعاردى.

—— بىرگە يگىلىكتەنۋ ٴتۇبىرلى ماقساتقا اينالدى. حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۋعا تاباندى بولىپ، ٴوز دارەجەسىندەگى قازىنالىق شىعىستىڭ 70%تەن استامىن حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى قامتاماسىز ەتۋگە پايدالانىپ، دامۋدى حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ جاعىندا شىنايى تياناقتاندىردى، جەرگىلىكتى ورىنعا تيىمدىلىك جاساۋ جاعىندا شىنايى تياناقتاندىردى، ىنتىماقتى كۇشەيتۋ جاعىندا شىنايى تياناقتاندىردى.

ورنىقتىلىقتى ارقاۋ ەتە دامۋدى كوزدەپ، دامۋ ارقىلى ورنىقتىلىقتى جەبەپ، شينجياڭنىڭ ەكونوميكاسىنىڭ جوعارى ساپالى دامۋ "تاتىمى" اناعۇرلىم جەتىكتىكتى بولدى. 2014 ـ جىلدان بەرى رايونىمىزدىڭ GDPى ورتا ەسەپپەن جىلىنا 7.7% ارتىپ، 2017 ـ جىلى تريلليون يۋاندىق وتكەلدى بۇزىپ، 2019 ـ جىلى ٴبىر تريلليون 359 ميلليارد 700 ميلليون يۋانعا جەتتى.

"اماليات ۇستانىمىنىڭ ارەكەتتىك جەتەكشىسى ەكەندىگىن تولىق دالەلدەدى. جاڭا دامۋ ۇستانىمى جالپى جاعدايدى باسقارۋدىڭ، ٴتۇبىردى باسقارۋدىڭ، ۇزاق بولاشاقتى باسقارۋدىڭ جەتەكشى باعىتى، ستراتەگيالىق سيپاتقا، تۇعىرنامالىق سيپاتقا، جەتەكشىلىك سيپاتقا يە"، ـ دەدى اۆتونوميالى رايوندىق دامۋ جانە رەفورما كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى شۇي بين.

ورنالاسۋدى ساپالىلاندىرعان دامۋ نەگىزگى جەلىسى

كەلىن اۋدانىنداعى جۇقا نان جابۋ ونەرىن جالعاستىرۋشى، ۇيعىر ۇلتى تۇما ارىق قىستاعىنىڭ تۇرعىنى عۇلام ٴمۇتاليپ نان جابۋ ونەرىنە بۇرىننان ابدەن قانىق ەدى. ايتسەدە ونەركاسىپتەندىرۋدىڭ ٴداستۇرلى ٴوندىرىس ٴتاسىلىن قايتا سومداۋى ونىڭ نان تۋرالى تانىمىن تاعى وزگەرتتى.

"وتكەندە ٴبىر ٴۇيلى جان كىشكەنە تونارىدى اينالسوقتاپ ٴبىر كۇن ابىگەرلەنگەندە ارەڭ 150نان جاۋىپ، اينا 2000 نەشە يۋان كىرىس كىرگىزەتىنبىز. بۇگىنگى تاڭدا ۇلاسپالى جەلىدە جۇمىس جۇرگىزىپ، كۇنىنە 700گە تاياۋ نان جاۋىپ، اينا 8000 يۋاننان استام كىرىس كىرگىزەتىن بولدىق"، ـ دەدى عۇلام.

كاسىپ سالالاندىرۋ جولى ارقىلى مىڭ جىلدىق تاريحى بار نان سىندى وسى ەرەكشە ٴدامدى تاعام ٴتۇرلى وزگەرىستى وتكەرۋدە، ەسىك الدىنداعى كىشكەنە تونارداعى ٴوندىرۋ تاسىلىنەن كاسىپ سالالاندىرۋ جولىنا ٴتۇسۋ شارۋالاردىڭ كىرىسىن ارتتىرۋعا دەم بەرۋدىڭ، ەرەكشە كاسىپ سالاسىن زورايتۋدىڭ، كۇشەيتۋدىڭ جاڭا تىرەگىنە اينالدى.

كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ ورەسىن جوعارىلاتۋدا تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ مەن كولەم ەففەكتىنەن پايدالانىپ جاڭا باسەكەلىك ابزالدىلىق قالىپتاستىرۋعا باسا ٴمان بەرىپ، جاڭا كاسىپ سالاسى شوعىرىن جەتىلدىردى جانە دامىتتى —— مىنە بۇل قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانىڭ تيەسىلى مازمۇنى.

وسى 6 جىلدا شينجياڭنىڭ قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانى نەگىزگى جەلى ەتكەن دامۋ جەلىسى كۇن ساين ايقىندالدى، ەكونوميكالىق دامۋدىڭ قوزعاۋشى كۇش قۇرىلىمى، كاسىپ سالاسى قۇرىلىمى، فاكتور قۇرىلىمى، ارتۋ ٴتاسىلى بۇرىن بولماعان ساپالى قايتا سومدالۋدى باستان وتكەرۋدە.

باستاماشى بولۋدى كۇشەيتىپ، "تانىمالى تانىسقى" اناعۇرلىم ايگىلەندى ——

ٴداستۇرلى دەگەندى مەشەۋلىك دەپ كىم ايتادى؟ بيىل 7 ـ ايدىڭ 15 ـ كۇنى 69 جىلدىق تاريحى بار باۋگاڭ توبى شينجياڭ 1 ـ تامىز بولات ـ تەمىر شەكتى سەرىكتەستىگى وتتەگى دومنا پەشىنە وت جاعىلىپ ىسكە قوسىلدى ٴارى 1 ـ كەزەڭدەگى ونەركاسىپ سىناعىن باستاپ، دۇنيە جۇزىندەگى بولات ـ تەمىر كاسىبى تەحنيكاسىنداعى قيىن ماسەلەگە رەسمي سايىس جاريالادى. بۇل سەرىكتەستىكتىڭ القا باستىعى شياۋ گودۇڭ ماقتانىشپەن: باگاڭ قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانىڭ تالاپتارىنا بەلسەنە، ىرىقتىلىقپەن سايكەسىپ، كاسىپورىنىڭ رەفورماسى مەن تيىن وزگەرتىپ دامۋىن جالپى بەتتىك ىلگەرىلەتتى، قازىر ٴتۇبەگەيلى وزگەرىس تۋىلۋدا، ـ دەدى.

تىزبەكتى تولىقتاپ، كاسىپ سالاسىنىڭ وقشاۋلانۋىن تالقانداتتى ——

وسى بىرنەشە جىلدا شينجياڭ جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى توبى شەكتى سەرىكتەستىگى اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن شينجياڭ ىشىندە ساتىپ الۋ تورى مەن شينجياڭ سىرتىنا ساتۋ تورى سىندى "ەكى تور" قۇرىلىسىن كۇش سالا ويداعىداي يگەرىپ، شينجياڭ ىشىندە 11 ساقتاۋ، مانەرلەۋ ساۋداسى جيناۋ ـ سەپتەۋ ورتالىعىن قۇرىپ، جاڭعاق، شالان، ورىك سياقتى جەمىس ورمانى نەگىزگى ٴوندىرىس وڭىرلەرىن قامتىپ، بازا، مانەرلەۋ، ساۋدالاۋ، سۋىق تىزبەكتى ساقتاۋ، زات اينالىمى، جەتكىزۋدەن سوڭعى ساتۋعا دەيىنگى تۇتاس كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ جيناۋ سيپاتتى دامۋ تۇعىرىن قۇردى. شينجياڭ سىرتىندا ساتۋ تورى 3348گە جەتىپ، شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن ساتۋدا ٴداستۇرلى ارنادان الەۋمەتتىك اۋماقتاردا تىكە ساتۋعا دەيىنگى، ٴوز الدىنا تيجارات جۇرگىزۋدەن بۇكىل ەلگە بەت العان سەلبەسىپ تيجارات جۇرگىزۋگە دەيىنگى وزگەرىستى جۇزەگە اسىردى.

…

قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانىڭ ۇزدىكسىز تەرەڭدەۋىنە ساي، شينجياڭنىڭ 3 رەتكى كاسىپ سالاسىنىڭ دامۋ ورنالاسۋى اناعۇرلىم ايقىندالدى ——

1 ـ كاسىپتە دەڭگەيدى جوعارىلاتۋعا تاباندى بولىپ، استىقتى ورنىقتىرىپ، ماقتانى ساپالىلاندىرىپ، مال شارۋاشىلىعىن جەبەپ، جەمىس كاسىبىن كۇشەيتىپ، ەرەكشە كاسىپتى گۇلدەندىرىپ، وسى زامانعى اۋىل شارۋاشىلىعى كاسىپ سالاسى جۇيەسىن، ٴوندىرىس جۇيەسىن جانە تيجارات جۇيەسىن جەدەل ورناتتى.

2 ـ كاسىپتە ٴتۇيىندى يگەرۋگە تاباندى بولىپ، مۇناي، حيميا ـ ونەركاسىپ سياقتى ٴداستۇرلى كاسىپ سالاسىن جاڭالاۋ، دارەجەسىن كوتەرۋدى جەدەل ىلگەرىلەتىپ، دامۋدىڭ جاڭا قوزعاۋشى قۋاتتارىن بەلسەنە جەتىلدىردى.

3 ـ كاسىپتە قاۋىرت دامۋعا تاباندى بولىپ، قىزمەت وتەۋ كاسىبىن زورايتۋدى، ساپالىلاندىرۋدى ىلگەرىلەتىپ، قىزمەت وتەۋمەن قامداۋدى ۇزدىكسىز كەڭەيتىپ، سۇرانىس كومەسكى كۇشىن اشتى. سوڭعى جىلدارى شينجياڭ ساياحات ارقىلى شينجياڭدى گۇلدەندىرۋ ستراتەگياسىن كۇش سالا ىلگەرىلەتىپ، ساياحات كاسىبىنىڭ دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، دارەجەسىن ٴوسىرۋدى جەدەلدەتىپ، ساياحات بازارى ۇزدىكسىز جاندانىپ، 2014 ـ جىلعى بۇكىل شينجياڭنىڭ قابىلداعان ساياحاتشى سانى 50 ميلليون ادام ـ رەتكە جەتپەۋدەن 2019 ـ جىلعى 200 ميلليون ادام ـ رەتتەن اسۋعا ٴوتتى، "شينجياڭ جاقسى جەر" ماركاسى اناعۇرلىم ايگىلەنە ٴتۇستى.

ٴداستۇرلى كاسىپ سالاسى قايتا جاندانىپ، جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالاسى قارىشتاپ دامىدى. شينجياڭ جوعارى ساپالى دامۋدى ىلگەرىلەتەتىن جاڭا قوزعاۋشى كۇشتى ۇزدىكسىز ىسكە قوسىپ، 3 ـ كاسىپتىڭ ەكونوميكانىڭ ارتۋىنا قوسقان ۇلەسى 2014 ـ جىلعى 36.5%تەن 2019 ـ جىلعى 66.7%كە جەتتى.

ٴورىس اشا العا باسۋدىڭ اسەم كارتيناسى

جاڭا عانا جابىلعان شيامىن حالىقارالىق قارجى قوسۋ ساۋدا كەڭەسى جانە جىبەك جولى قارجى قوسۋ جينالىسىندا شياڭگاڭدىق ـ فۋجياندىق ساۋداگەرلەر دامۋ قورىنىڭ القاسى، شينجياڭ جيانباڭ جاڭالىق اشۋ، قارجى قوسۋ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى جىڭ ۋفاڭ شونجى اۋدانىندا كومىر تاسىمالداۋ كاريدور جولىن سالۋ ينجەنەرياسىنا 2 ميلليارد 500 ميلليون يۋان قارجى قوسۋدى ۇيعاردى. "بۇل ارانىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى جاقسى، دامۋ بولاشاعى نۇرلى ەكەن، ٴتىپتى، ۇلكەن بازارعا يە بولاتىندىعىمىزعا سەنەمىز"، ـ دەدى جىڭ ۋفاڭ.

تاماشا شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى باۋراۋ قۋاتىنا، باسەكەلىك قۋاتىنا، اۋەلى، جەتەكشى قۋاتىنا يە.

6 جىلدان بەرى شينجياڭ باتىلدىقپەن پىشاقتىڭ ٴدۇزىن ىشكە قاراتىپ، وزىنە تۇڭكەرىس جاساپ، ۇكىمەت پەن بازاردىڭ قارىم ـ قاتىناسىن ۇزدىكسىز قايتا سومداپ، فينانس، قازىنا، سالىق، قوعامدىق ىستەر سياقتى كوپتەگەن سالانىڭ رەفورماسىنا پارمەندى جەتەكشىلىك ەتىپ، بۇكىل شينجياڭنىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىنىڭ ۇزدىكسىز جاقسارۋىن ىلگەرىلەتىپ، بازاردىڭ ومىرشەڭدىگىن جانە قوعامنىڭ جاسامپازدىعىن بارىنشا قاۋلاتتى.

بيىل الدىڭعى جارتى جىلعا دەيىن، شينجياڭنىڭ ٴتۇرلى بازار تۇلعالارى (بىڭتۋاندى قامتيدى) ٴبىر ميلليون 977 مىڭعا جەتىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋعا جاڭا قان قۇيىپ، تولىسۋدىڭ ٴۇمىتىن سيلادى.

جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايون قۇرىلىسىنىڭ ىلگەرىلەتىلۋى شينجياڭنىڭ ٴتىپتى كەڭ دامۋ ورىسىنە يە بولۋىنا مۇمكىندىك جاسادى.

بيىل الدىڭعى جارتى جىلدا ۇرىمجى قامتىعان جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزى تۇراقتى ٴتۇيىنى بولعان 5 قالانىڭ جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزى جينالۋ ورتالىعى بويىنشا ۇلگى كورسەتۋ ينجەنەرياسى قۇرىلىسىن ورىستەتۋ بەكىتىلدى؛ ۇرىمجى حالىقارالىق قۇرلىق پورت وڭىرىنىڭ 34 ٴتۇيىندى نىسانى جۇمىس باستاپ، ٴبىر ميلليارد 286 ميلليون يۋان قارجى قوسۋدى ورىندادى؛ قورعاس جۇڭگوشا ٴدارى ـ دارمەك ماتەريالدارىن ەكسپورت ـ يمپورت ەتۋ شەكارا وتكەلى، ەڭلىك بۇيىمداردى ەكسپورت ـ يمپورت ەتۋ شەكارا وتكەلى، ٴدارى ـ دارمەكتى ەكسپورت ەتۋ شەكارا وتكەلى رەسمي ۋيۋەسكا اسىپ قۇرىلدى... ىلۋدە ٴبىر كەزىگەتىن كەلەلى ورايى الدىندا، شينجياڭ "ٴبىر پورت، ەكى رايون، بەس ۇلكەن ورتالىق، شەكارا وتكەلى ەكونوميكالىق بەلدەۋىن" جەتەكشى ەتىپ، ٴورىس اشا العا باسۋدىڭ دامۋ كارتيناسىن سالدى.

6 جىلدان بەرى "شينجياڭ ىشىندە شەڭبەر قالىپتاستىرۋ، شينجياڭنان كىرىپ ـ شىعۋدى تەزدەتۋ" تۇتقىرەگىندە شينجياڭنىڭ ستەرەولدى قاتىناس جۇيەسى ۇزدىكسىز كەمەلدەنىپ، شىعىسپەن بىرلەسىپ باتىسقا شىعارۋ ارناسىنىڭ رولى كۇن ساين كورنەكتىلەنىپ، ۋاقىت جانە كەڭىستىك جاعىندا دۇنيە جۇزىمەن تەز بايلانىسىپ، جوعارى ساپالى دامۋدىڭ نەگىزى مەن اردىنىن دا بەكەمدەدى.

4G تورى قالا ـ اۋىلدى قامتىدى، 5G قۇرىلىسى ورنىقتى ىلگەرىلەتىلۋدە، ەڭ قيىر شەتتەگى اۋىل ـ قىستاقتارداعى، ەڭ الىس مال شارۋاشىلىق فەرمالارىنداعى ەگىنشى ـ مالشىلاردىڭ ٴوزى بەينەكىرانىمەن شار تاراپتاعى قاريدارلارمەن حابارلاسا الادى... بۇگىنگى شينجياڭ ينفورماتسيانىڭ وقشاۋ ارالىنان شىعىپ، دامۋدىڭ ۇلكەن اعىمىنا ىلەستى.

سۋ تاسىسا، ەكى جاعالاۋدىڭ ساعاسى كەڭەيەدى، جەل وڭىنان تۇرسا، كەمەنىڭ جەلكەنى كوتەرىلەدى. جاڭا دامۋ جۇلگەسىندە شينجياڭ اناعۇرلىم ىرىقتى بەينەمەن، اناعۇرلىم نىق قادامىمەن جوعارى ساپالى دامۋدى ىلگەرىلەتۋدىڭ جاڭا ورىسىنە قادام تاستادى.

اتا مەكەندى سۇيەمىز شينجياڭدى سۇيەمىز

شۇي شينۋىن:

ماقسارى گۇلى جايقالا اشىلىپ، اۋىلداستاردى بايىتتى

☐ گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ٴتىلشىسى ٴجازيرا نەسىپبەك

"بيىل سەرىكتەستىگىمىز بەيجيڭ تۇڭرىنتاڭ (توبى) شەكتى سەرىكتەستىگىمەن سەلبەستىك جاساۋدى قولعا كەلتىردى، بۇل جەرگىلىكتى ورىنداعى ماقسارىنىڭ ۇستەمە قۇنىن اناعۇرلىم جوعارىلاتادى". ەگىنشىلەرگە كومەكتەسىپ ورگانيكالىق جەر سيپاتتاماسى جۇمىسىن ىستەدىك، ساپالى تۇقىمدى تەگىن تاراتتىق، مانەرلەۋ زاۋىتىن قۇردىق، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ قورىن قۇردىق... ىلە ياچينا اۋىل شارۋاشىلىعىن دامىتۋ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى شۇي شينۋىننىڭ ماقسارى كاسىبىن الۋەتتەندىرۋگە بولعان كۇش ـ قايراتى معم كورىنەدى.

توعىزتاراۋ اۋدانىنان شىققان شۇي شينۋىننىڭ سىرتتا شارۋاشىلىق قۇرعانىنا 17 جىلدىڭ ٴجۇزى بولعان ەدى. 4 جىلدىڭ الدىندا كاسىپتە تابىسقا جەتكەن ول اۋىلىنا ورالىپ، كەزدەيسوقتا شاپشالدىڭ جەرگىلىكتى ٴونىمى ماقسارى مايىنىڭ ٴدامىن تاتىپ، جاڭا ساۋدا ورايىن بايقايدى، "مەنشە، بۇل ازىقتىق مايدىڭ ٴدامى تۇتەنشە جاقسى، باعاسى دا وتە ارزان ەكەن".

بۇعان قىزىققان شۇي شينۋىن شاپشالعا بارىپ، ماقسارى كاسىبىنىڭ جاعدايىن ۇعىسىپ، سول جەردەگى تاۋلى وڭىردە ماقسارى ەگەتىن ەگىنشىلەردىڭ تۇتەنشە كوپ ەكەندىگىن، مۇنىڭ كەيبىرەۋى كەدەي وتباسى ەكەندىگىن، ٴبىراق جەرگىلىكتى ورىندا ماقسارى كاسىپ تىزبەگى قالىپتاسپاعاندىعىن بايقايدى. "مەن تابانىندا وسى ارادا قالىپ قايتادان شارۋاشىلىق قۇرىپ، وزىمە دە وراي تابۋمەن بىرگە، اۋىلداستاردى تاماشا تۇرمىس كەشىرۋگە باستاۋعا بەكىندىم". سونىمەن شۇي شينۋىن دەرەۋ ماقسارى ونىمدەرىن ارناۋلى مانەرلەيتىن سەرىكتەستىكتى تىركەۋگە الدىرادى.

2017 ـ جىلى 1 ـ ايدا شۇي شينۋىن سەرىكتەستىكتى قۇلجا قالاسىنان 40 نەشە كيلومەتر قاشىقتىقتاعى شاپشال سىبە اۆتونوميالى اۋدانى جاعىستاي قالاشىعى جاعىستاي قىستاعىنداعى ماقسارى كاسىپ باقشاسىنا كوشىرەدى. كاسىپ باقشاسى قۇرىلعان العاشقى كەزدە جەرگىلىكتى ۇكىمەت بار كۇشىمەن ساۋداگەر شاقىرادى، ٴبىراق جاعراپيالىق ورنى شەت ـ شالعاي بولعاندىعى سەبەپتى، بۇل اراعا ىرگە تەپكەن كاسىپورىنداردىڭ قاتارى از بولادى. "شارۋاشىلىق ىستەۋدە جاۋاپكەرشىلىك ارقالاي ٴبىلۋ كەرەك. وسى ارانى ارقا سۇيەپ ماقسارى كاسىبىن دامىتقانىمىزدا جەرگىلىكتى ورىنعا جۇمىستانۋ جانە دامۋ ورايىن كوپتەپ جاراتىپ، قوعام ٴۇمىتىن اقتاۋىمىز كەرەك"، ـ دەدى شۇي شينۋىن.

سول جىلى كوكتەم مەرەكەسى وتىسىمەن ول ٴبىر جاعىنان جابدىق ساتىپ الىپ، ٴبىر جاعىنان جۇمىس عيماراتىن سالدىرىپ، سەرىكتەستىكتىڭ تەز ارادا جۇمىس جۇرگىزۋىنە مۇمكىندىك جاسادى. ەگىنشى وتباسىلارىنىڭ ماقسارى ەگۋ جاعدايىن ىشكەرىلەي ٴبىلۋ ٴۇشىن، ول اترەت باستاپ ەگىنشىلىك وتباسىلارىن ارالاپ، جاعىستاي قالاشىعىنىڭ 2 قىستاعىنداعى 440 وتباسىنداعى تۇرعىندارعا كومەكتەسىپ، 12 مىڭ مۋدان استام ورگانيكالىق جەرگە سيپاتتاۋ جۇمىسىن ىستەدى، مۇنىڭ ىشىندە 72 وتباسى كەدەي وتباسى بولاتىن. ورگانيكالىق جەرگە سيپاتتاما بەرىلگەننەن كەيىن، ەگىنشى وتباسىلارىنىڭ ماقسارى ساتۋ باعاسى ٴوستى، سەرىكتەستىكتىڭ ساتىپ الۋ وزىندىك قۇنى ارتقانىمەن، ٴبىراق ەگىنشى وتباسىلارىنىڭ كىرىستى ارتتىرۋىنا تىكەلەي مۇمكىندىك جاساۋمەن بىرگە، جاعىستاي قالاشىعى ماقسارىسىنىڭ داڭقىن شىعاردى.

2017 ـ جىلى ماقسارى ساتىپ العان كەزدە شۇي شينۋىن قاتارعا تىزىلگەن ادامدار اراسىنان بويى الاسا ٴبىر ادامدى كورەدى، بۇل ادامنىڭ اقيار قىستاعىنداعى كەدەي وتباسى تۇرعانباي ۇعىسباي ەكەندىگىن، ەكى اياعى اۋىر دارەجەدە مۇگەدەك ەكەندىگىن ۇعىسادى. سونىمەن، شۇي شينۋىن ونىڭ ۇيىنە بارىپ جاعداي ۇعىسىپ، ونىڭ ماقسارى ەگىپ، باعىمشىلىقپەن شۇعىلدانىپ كەدەيلىكتەن ارىلۋ جوباسىن ارناۋلى جاسايدى. بۇگىنگى كۇنى كەدەيلىك قالپىنان الىپ تاستاعان تۇرعانبايدىڭ قالتاسى قامپيىپ، ٴوزى دە رۋحتى بولا ٴتۇستى.

شۇي شينۋىن "ادام تىرلىكتە قوعامدىق قۇنىن ىسكە اسىرۋ كەرەك. شارۋاشىلىق قۇرىپ، ٴتىپتى دە كوپ ادامعا كومەكتەسۋ ٴومىر قۇنىمدى ايگىلەيتىن ەڭ تاماشا ٴىس، بۇكىل ىنتا ـ پەيىلىممەن، سۇيىسپەنشىلىكپەن ويداعىداي ىستەيمىن"، ـ دەدى.

پۇرحات ۋشۇر:

الدىدا ٴجۇرىپ، ونەگە بولدى

ٴبىرىنشى شەپتە ىندەتكە قارسى اتتانعان قاھارماندار شەجىرەسى

☐ گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ٴتىلشىسى جاۋ يۋە

"كۇز بەن قىس ماۋسىمى تىنىس جولى جۇقپالى اۋرۋلارى ٴجيى قوزاتىن مەزگىل، جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۋدى ويداعىداي ىستەۋدە ٴبىز تيتەي دە سەلقوستىق ىستەۋىمىزگە استە بولمايدى"، ـ دەدى اۆتونوميالى رايوندىق اۋرۋدىڭ الدىن الۋ جانە ونى تىزگىندەۋ ورتالىعى سوزىلمالى، بەيجۇقپالى اۋرۋلاردىڭ الدىن الۋ جانە ونى تىزگىندەۋ ورنىنىڭ باستىعى، اۆتونوميالى رايوننىڭ جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ بويىنشا ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ گرۋپپاسىنىڭ ورىنباسار باستىعى پۇرحات ۋشۇر 9 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنى تىلشىگە.

وسى رەتكى جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ شالدىققان ناۋقاستار تۋرالى مالىمدەمەلەردى تاپسىرىپ العان سوڭ، پۇرحات ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ بويىنشا ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ قىزمەتىنە دەرەۋ كىرىسىپ كەتتى. ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ مامانى بولعان ول مەملەكەتتىك، اۆتونوميالى رايوننىڭ جانە ۇرىمجى قالاسىنىڭ تەحنيكالىق قىزمەتكەرلەرىمەن بىرلەسە وتىرىپ ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ، ساندى مالىمەتتەردى تالداۋ، ىندەت جاعدايىن باعامداۋ جۇمىستارىن جۇرگىزىپ، اۆتونوميالى رايوننىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ بويىنشا قولباسشىلىق ەتۋىنە، شەشىم قابىلداۋىنا شەشۋشى دايەكتەر ۇسىندى.

"ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ ىندەتتى ٴبىر جاقتى ەتۋدە ايرىقشا ماڭىزدى رول اتقارادى. ٴبىزدىڭ ىستەيتىن جۇمىسىمىز بارلىق ٴادىس ـ امالدى قولدانىپ ماسەلەنىڭ قايدان شىققانىن تاۋىپ شىعۋ". پۇرحاتتىڭ ايتۋىنشا، ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدە ماڭىزدى ٴمان الادى، جۇعۋ قايناردىن تابۋ، تىعىز جاناسقانداردى اداقتاپ تەكسەرۋ، تارالۋ جولىن جانە ىقپال فاكتورىن اشىپ كورسەتۋ، جاسىرىن مەزگىلىن ايقىنداۋ سياقتى جۇمىستار جۇرگىزىلەدى، ول ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىنىڭ ناتيجەسىن باعالاۋدىڭ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ ۇسىنىستارىن دايىنداۋ سياقتىلاردىڭ ماڭىزدى دايەگى بولىپ تابىلادى.

سارس، H1N1 اۋرۋعا دۋشار ەتۋ ىقتيمالدىعى جوعارى قۇس تۇماۋى سياقتى ىندەتتەردى ٴبىر جاقتى ەتۋگە ارالاسقان پۇرحاتتىڭ جۇقپالى اۋرۋلاردان ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ تاجىريبەسى مول. جىل باسىنداعى بۇكىل ەلدەگى جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى كەزىندە، ول شينجياڭدا 5 ايماق ـ وبلىستا جانە ۇرىمجىدە ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋگە جەتەكشىلىك ەتۋ قىزمەتىن ورىستەتتى. وسى رەت ىندەت تۋىلعاندا، ول تاعى دا اۆتونوميالى رايوننىڭ ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ گرۋپپاسىنىڭ ورىنباسار باستىعى بولدى.

ىندەت كەزىندە پۇرحات مەملەكەتتىك، اۆتونوميالى رايوننىڭ جانە اۋرۋدىڭ الدىن الۋ جانە ونى تىزگىندەۋ جۇيەسىنىڭ ورنالاستىرۋ ماجىلىسىندە كوپ رەت بەينەكىرانمەن ساباق سويلەدى جانە ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ جۇمىسىنىڭ تاجىريبەسىمەن ٴبولىستى. ول مەملەكەتتىك ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ ماماندار گرۋپپاسىمەن سايكەسىپ، ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ ۇلگىسىن جاساپ، ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ بويىنشا مالىمدەۋ، قاراپ بەكىتۋ ٴتۇزىمىن ورناتىپ، ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ ٴتارتىبىن تولىقتاپ، كەمەلدەندىردى.

پۇرحات "قاي جەرلەردە بولدىڭ، كىممەن كەزدەستىڭ، نەلەرمەن جاناستىڭ" دەگەن سوزدەردى تەلەفوندا سان مارتە قايتالاپ، قىسقا عانا 2 —— 3 مينۋتتا نەشە ون ينفورماتسيانى يەلەپ ۇلگىرەدى. "دياگنوزى تۇراقتاندىرىلعان ناۋقاستاردىڭ اۋرۋ بايقالۋىنىڭ الدىنداعى 2 كۇندەگى قيمىل ٴىزى ارقىلى تىعىز جاناسۋشىلاردى ايقىندايمىز، ناۋقاستاردىڭ 14 كۇندەگى قيمىل ٴىزىن تەكسەرىپ ىقتيمال جۇعۋ قاينارىن ىزدەستىرەمىز... تالداۋ جاساۋ ارقىلى ايقاسۋ تۇيىندەرىن تاۋىپ شىعىپ، تىعىز جاناسۋشىلاردى اۋلاشالاپ، ۆيرۋستىڭ تارالۋ كولەمىن ٴونىمدى تىزگىندەۋگە بولادى"، ـ دەيدى ول.

"تەك سول ادامنىڭ ورنىندا تۇرىپ ويلاستىرعاندا عانا، ونىڭ ويىنداعىسىن اشىق ايتۋىنا مۇمكىندىك جاساۋعا بولادى". پۇرحات ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ جۇرگىزگەن كەزدە جىلى سوزدەرمەن تەلەفوننىڭ ارعى باسىنداعى ادامدى دوسىنا بالاپ، ۇيجاتتا، تەلەفوندا قىسىر كەڭەستەر قۇرىپ، ٴتىپتى، ساقتانۋ ـ قورعانۋدى ويداعىداي ىستەۋ شارتىن ورىنداي وتىرىپ ناۋقاسپەن بەتپە ـ بەت سويلەسىپ، كوپتەگەن جارامدى ينفورماتسيالارعا قول جەتكىزدى.

تارالۋ تىزبەگىنە تالداۋ جاساپ، جۇعىمدالۋ قاينارىن ىزدەپ، تىعىز جاناسقانداردى جەدەل اداقتاپ تەكسەرىپ، ىندەت جاعدايىن باعامداپ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدەگى ساڭىلاۋلاردى بايقاپ، ىندەتتىڭ تارالۋىنا ىقپال جاسايتىن فاكتورلاردى ايقىندادى... ٴار كۇنى قاربالاس تا اۋىر ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ قىزمەتى اقىرلاسقان سوڭ، پۇرحات سول كۇنگى مالىمەتتى دايىنداۋ جۇمىسىن جالعاستىردى جانە دەر كەزىندە جوعارىعا مالىمدەپ وتىردى.

"مەن پارتيا مۇشەسىمىن، ٴسوز جوق، الدىدا ٴجۇرىپ، ونەگە بولۋىم كەرەك. مەن ٴوزىمنىڭ بارلىق قابىلەتىمدى ارناپ، شينجياڭ حالقىنىڭ ٴومىرىنىڭ حاۋىپسىزدىگى مەن دەنساۋلىعىن قورعايمىن"، ـ دەيدى پۇرحات نىق سەنىممەن.